

VOCABULARY

for the Two Year Course

All words in this list need to be known in Sanskrit to English, and those with an asterisk should also be known English to Sanskrit.

A hyphen (-) at the end of a word indicates that the word appears at the beginning of a compound. A hyphen before a word indicates that the word appears at the end of a compound.

Words not in this vocabulary which appear in Paper 1 will be glossed. This list does not include vocabulary for the set texts.

NOTE:

This list is prepared by volunteers on behalf of 'Sanskrit@StJames'. Most nouns are listed with their case endings; adjectives are denoted by 'mfn'; a few words are noted with gender where this seems helpful.

This vocabulary is the same as that required for the **IGCSE® Examination, syllabus number 0499.**

अ

अग्निः	*fire
अग्रम्	top
अग्रे	in front
अङ्गम्	limb
अङ्गुली	thumb
अचलः	*mountain
अचिरेण (or अचिरात्)	*soon
अतः	hence
अति-	overmuch
अतीव	*very
अत्र	*here
अथ	*then, now
अद्य	today
अधः (+ 6th)	under
अधुना	*now
अनन्तरम्	straight away
अनुगच्छति	follows
अनुधावति	runs after, pursues

अनुभवति	experiences, feels
अनेक mfn (like तत् except n.s.)	*many
अन्तः (अन्ते in the end)	*end
अन्ततः	finally
-अन्तर mfn	another
अन्नम्	*food
अन्य mfn (like तत्)	*other, another
अपर mfn (like तत् except n.s.)	another
अपराधः	crime, sin, offence.
अपि	*also, even though.
अब्रवीत्	said
अभय mfn	fearless
अभीतः (+2nd)	around
अयम् (m)	this
अरण्यम्	forest
अरिः	enemy
अरुण mfn	red

-अर्थ mfn	for the sake of
अर्हति (+inf.)	ought, should, worthy, fit.
अलम् (+3rd)	enough of
अल्प mfn	small, mean
अवगच्छति	understands
अवतरति	descends
अश्वः	*horse
अष्ट mfn	eight
अष्टम mfn	eighth
असौ	he
अस्ति	*is
अस्मद्-	we, us, our etc.
अहम्	*I am
अहंकारः	pride
अहो	Oh my!

आ

आकाशः	sky, ether
आकुल mfn	distressed
आगच्छति	*comes
आचरति	practises

आज्ञा	a command
आत्मन्	*one's self
आत्मनः	his/her own
-आदि mfn	etc. beginning with
आनन्दः	*bliss
आनयति	*brings
आप्नोति	attains
आम्	yes
आलोच्य	having considered, observed.
आश्रमः	hermitage
आसनम्	seat
आस्ते	sits, exists
आस्यम्	*mouth
आह	he/she said
आहारः	food

इ

इच्छति	*wants
इति	*thus

इदम् (n)	this
इदानीम्	now
इयम् (f)	this
इव	*like, as if
इह	here

ई

ईदृश mfn	such, of this kind
ईशः	Lord

उ

उक्त mfn	said, spoken to, addressed
उत्तम mfn	*best
उत्तरम्	reply
उत्तिष्ठति	stands up
उदरम्	belly
उद्धरति	lifts
उद्भवति	*arises, is born
उद्यानम्	garden, small wood
उपगच्छति	approaches

उपरि (+6th)	on top
उपविशति	*sits down
उपायः	plan, trick, method
उभ / उभय mfn	both
उवाच	he/she said

ऋ

ऋषभः	bull
ऋषिः	*sage

ए

एक (mfn)	*one, a certain (like तत् except n.s.)
एकदा	*once, at the same time
एतत् (n)	this
एषः (m)	this
एषा (f)	this
एति	goes
एव	*only, indeed exactly

एवम्	*thus, in such a manner
क	
कः	*who? what?
कथम्	how?
कथा	story
कदा	*when
कन्या	daughter
कपिः	*monkey
कम्पते	trembles, shakes
करोति	*does, makes
कर्णः	ear
कर्मन्	*action
का	*who? what?
काकः	crow
कामः	desire
कायः	body
कारणम्	cause, reason
कालः	*time
किम्	*what?
किंतु	but

कुक्कुरः	*dog
कुतः	*why?
कुत्र	*where?
कुपित mfn	*angry
कुशल mfn	*healthy, able
कूपः	well
-कृत्	maker
कृत mfn	made
कृते (+6th)	for the sake of
कृष्ण mfn	*black
केवलम्	only
केशः	*hair
कोपः	anger
क्रीडति	*plays
क्रोधः	*anger
क्रोशति	*cries out
क्लेशः	trouble, pain
क्व	where?
क्षणम्	*for a moment
दुग्धा	hunger
क्षिपति	*throws, shoots
क्षेत्रम्	field

ख

खगः *bird

खादति *eats

ग

-ग mfn goer

गगनम् *sky

गच्छति *goes

गजः *elephant

गणः group

गत mfn gone

गम्भीर mfn deep

गर्दभः (*भी f.) donkey

गायति sings

गिरिः mountain

गुणः virtue

गुरु mfn heavy

गुरुः *teacher

गृध्रः vulture

गृहम् *house

गृहीत mfn *grabbed

ग्रामः village

ग्रीवः neck

घ

घोर mfn *horrible

च

च *and

चञ्चुः beak

चतुर् mfn four

चतुर्थ mfn fourth

चन्द्रः *moon

चर्मन् skin

चरति *walks

चापः bow

चित्तम् mind, heart,
thought

चिन्ता thought, worry

चिन्तयति *thinks

चिरम् (or चिरेण) *for a long time

चेत्	if
चोरयति	steals

छ

चिन्न mfn	*cut
-----------	------

ज

जनः / जनाः	*person /people
जनकः	*father
जननी	*mother
जन्तुः	creature
जयति	*conquers
जरा	old age
जलम्	*water
जात mfn	*born, arisen
जानाति	knows
जायते	is born
जित mfn	*conquered
जीवति	lives
जीवम्	life
(or जीवनम् / जीवितम्)	

-ज्ञ mfn	knower of
ज्ञानम्	knowledge
ज्ञानिन्	*a wise one
ज्येष्ठ mfn	eldest
ज्योतिस् (n)	light

त

तत्	*that
(in a compound indicates any form of तत् e.g. तस्य)	
ततः	after that, therefore, hence
तत्र	*there
तथा	just so
तदा	*then
तद्	then
-तम mfn	most
-तर mfn	more
तरति	crosses over
तरुः	tree
तर्हि	then

तस्मात्	*therefore
तारका	*star
तावत्	for so long, meanwhile, now
तिष्ठति	*stays, stands
तीरम्	*bank, shore
तु	*but, now, verily
तुदति	hits
तृणम्	grass
तृतीय mfn	third
त्यजति	*leaves
त्रि mfn	three
त्वम्	*you (1st case sing.)

द

-द mfn	giver
दण्डः	staff
ददाति	*gives
दधाति	places
दश mfn	ten
दशम mfn	tenth
दहति	burns

दानम्	*gift
दिनम्	day
दीर्घ mfn	long
दुःखम्	sorrow
दुःखित mfn	sad
दुर्जनः	bad person
दुर्बल mfn	weak
दूतः	messenger
दूरे / दूरात्	far away
दृष्ट mfn	*seen
दृष्ट्वा	*having seen
देवः	*god, lord
देवी	goddess
देशः	place, country
देहः	*body
दोषः	fault
द्वारम्	*door
द्वि mfn	two
द्वितीय mfn	second
द्वेषः	hatred

ध

धनम्	*riches, wealth
धनुस् (n)	bow
धर्मः	*righteousness, justice
धातृः	*creator
धारयति	wears, puts on
धार्मिक mfn	righteous, just
धावति	*runs
धीमत्	*intelligent, wise
धृत mfn	held
ध्यानम्	meditation

न

न	*no, not
नगरम् (n)	*city
नगरी (f)	
नदी	*river
नमति	*bows
नमस्	a bow
नयति	leads

नरः	*man
नव mfn	nine
नवम mfn	ninth
नष्ट mfn	*ruined, destroyed
नाम	*by name
नामन् (n)	*name
नारी	*lady
नाशयति	*destroys
नासिका	nose
नित्यम्	ever, always
निर्गच्छति	comes out
निवसति	lives
नील mfn	*blue
नृपः	*king
नेत्रम्	eye
नौका	ship

प

पठति	*reads
पञ्च mfn	five
पञ्चम mfn	fifth

पण्डित mfn	wise, learned
पतति	*falls, flies
पतिः	husband, lord
पत्नी	wife
पत्रम्	page, leaf
परम् mfn	supreme
परिणयति	marries
पर्णम्	leaf
पर्वतः	mountain
पश्यति	*sees
पादः	*foot
पितृ	*father
पिबति	*drinks
पीडित mfn	distressed
पुत्रः	*son
पुनः	*again
पुरम्	city
पुरा	formerly, of old
पुरुषः	person, man
पुष्पम्	*flower
पुस्तकम्	*book
पूर्ण mfn (+3rd)	filled with

पूर्वम् (+5th)	before
पृच्छति	asks
पृथिवी	earth
प्रति (+ 2nd)	*towards
प्रतिगच्छति	returns
प्रतिवदति	*replies
प्रथम mfn	first
प्रबल mfn	*powerful
प्रविशति	*enters
(past परविशत्)	
प्रश्नः	question
प्राज्ञ mfn	*wise
प्राप्नोति	obtains
प्रिय mfn	dear
प्लवनम्	*jump

फ

फलम्	*fruit
------	--------

ब

बध्नाति	*binds
---------	--------

बलम्	strength
बलिष्ठ mfn	mighty
बहिः (+6th)	outside
बहु mfn	*many
बालकः	*boy
बाहुः	arm
बिडालः	cat

भ

भयम्	*fear
भर्तृः	husband
भवत्	you, Your Honour
भवति	*becomes
भागः	part
भार्या	*wife
भाषते	says
भाषा	speech
भीत mfn	*afraid
भूतम्	a being
भूमिः (f)	*ground
भृत्यः	servant

भ्रातृः	*brother
---------	----------

म

मत्वा	having thought
मत्स्यः	*fish
मध्यम्	middle
मनस् (n)	*mind
मनुष्यः	man
मन्दं मन्दम्	slowly slowly
मन्यते	thinks
-मय mfn	made of
मरणम्	*death
महत् mfn	great
मा	(do) not
मातृ (f)	*mother
मार्गम्	*road
मित्रम्	*friend
मिलति (+3rd)	*meets
मुखम्	mouth, face
मुनिः	*sage
मूषिकः	mouse

मृगः	*deer, forest animal
मृत mfn	*dead
मृत्युः	death
मेघः	cloud
म्रियते	dies

य

यज्ञः	sacrifice
यत् (n)	
यः (m)	who, which (like तत्)
या (f)	
यत् यत्	*whatever (used with तत् तत् that)
यतः	since
यत्र	where
यत्र यत्र	wherever (used with तत्र तत्र there)
युक्त mfn (+3rd)	provided with
युद्धम् + कृ	*does battle
यथा...तथा	as... so
यदा...तदा	*when...then
यदि...तर्हि	*if... then

यमः	death
याति	goes
यावत् ... तावत्	as long as for so long

र

रक्षति	*protects, saves
रथः	*chariot
राक्षसः / ँसी	*ogre / female ogre
राजगृहम्	*palace
राजन् (m)	*king
राजपुत्रः	*prince
राज्ञी	queen
राज्यम्	*kingdom
रात्री	*night
रूपम्	*form, beauty
रोदति	*cries, wails
रोहति	climbs

ल

लभते	*finds
लिखति	writes
लीला	play, sport
व	
वचनम्	*statement, command
-वत्	like
वदति	*says
वनम्	*forest
वरम् / वरः	boon
वर्णः	colour
वर्धते	*grows
वसति	*dwells
वस्त्रम्	*garment
वहति	carries
वा	or
वायुः	wind
-वित्	knower
विद्या	knowledge
विना (+ 3rd)	without
विरमति	stops

विशाल mfn	*large
विशेषः	difference
विस्मरति	forgets
वीर mfn	*brave
वीरः	*warrior, hero
वृक्षः	*tree
वृद्ध mfn	old, increased
व्याघ्रः	tiger
व्यापादयति	*kills

श

शक्नोति	is able
शतम् (+ 6th)	*a hundred
शत्रुः	enemy
शनैः शनैः	gently
शपति	curses
शब्दः	sound, voice
शय्या	bed
शरः	*arrow
शशकः	rabbit
शान्तिः (f)	peace

शाला	*a room
शिला	a rock
शिष्यः	*pupil
शीघ्रम्	*quickly
शुद्धं mfn	*pure
शृणोति	hears
शोकः	grief
शोचति	grieves
श्रुत्वा	*having heard
श्रेष्ठं mfn	best
श्वः	tomorrow

ष

षष्	six
षष्ठं mfn	sixth

स

सः	*he
सत्यम्	*truth
सदा	always
संतुष्टं mfn	contented

समं mfn	same, equal
सत्वरम्	quickly
सप्त-	seven
सप्तमं mfn	seventh
समर्थं mfn	capable, fit for (+4th, 6th or 7th)
समीपे / समीपम्	*near (+6th)
समुद्रः	ocean
सरस् (n)	lake
सर्पः	*snake
सर्वं mfn	*all (like तत् except n.s.)
सर्वत्र	everywhere
सर्वदा	always
सस्मितम्	with a smile
सह (+ 3rd)	*together with
सा	*she
सागरः	ocean
साधुं mfn	*virtuous (-ध्वी (f))
सिंहः	*lion
सुवर्णं mfn	*golden, gold

सुखम्	*happiness
सुखेन	happily, easily
सुन्दर mfn (-री (f))	*handsome, beautiful
सुहृत् (m)	friend
सूत्रम्	rule, aphorism; thread
सूर्यः	*sun
सेतुः	bridge
सेना	*army
सेवकः	*attendant, servant
सोदरः	*brother
सैनिकः	*soldier
-स्थ mfn	dweller
स्थापयति	places
स्नानम्	bath
स्निह्यति (+7th)	*is fond of
स्पृशति	touches
स्म	*(gives past sense to a present verb)
स्मरति	remembers
स्व mfn	one's own

स्वपिति	sleeps
स्वप्नः	*dream
स्वयम्	thymself, himself etc., voluntarily
स्वर्गः	*heaven
स्वसृ (f)	*sister
स्वामिन् (m)	master

हत mfn	*killed
हन्ति	kills
हसति	*laughs
ह्यः	yesterday
हस्तः	*hand
हा हा	*Alack! Alas!
हि	indeed, for
हृदयम्	*heart
हेतुः	cause, motive
ह्रस्व mfn	short

PARADIGMS

